

Vladimir Alexandrovitj Taratutka

Min vän Vladimir, Vova, är en märklig människa och en produkt av det kommunistiska systemet, som han ogillade men utnyttjade på ett genialiskt sätt. Han är född och uppvuxen i Leningrad och är maniskt intresserad av pengar, då menas västvaluta, och jag brukar ibland kalla honom Vladimir von Anka. En gång när min hustru frågade vad han arbetade med svarade han brandman.

När hon frågade:

”Vad gör du om det börjar brinna?” blev svaret:

”Då springer jag därifrån allt vad jag kan.”

Han arbetade på ett oljeupplag och en brand skulle medföra stor fara för explosion.

Under Sovjettiden var det vanligt att människor hade flera jobb. Men man arbetade ingenting. Det räckte om man stämplade in på morgonen och ut på kvällen på tre-fyra olika arbetsplatser för att ha lika många löner. Kontrollen var obefintlig allt var statligt och staten, var bara ett stort och överkligt monster i fjärran som ingen brydde sig om. Det var säkert detta förhållande som benämndes proletariatets diktatur.

Jag bodde på hotell Neptun en gång. En äldre, trevlig kvinna städade mitt rum och jag pratade lite med henne ibland. En dag

pekade hon på ett stort hus en bit bort från mitt fönster.

Där borta arbetar jag som ingenjör, berättade hon.

Jag fick även veta att hon var utbildad och kunde ge massage. Hon frågade om jag ville ha massage dagen därpå och jag tackade ja. Jag fick underbar massage två dagar i rad. Hon började med tårna och gick hela vägen via ryggen upp till huvudet. När jag ville betala, tyckte hon att jag erbjöd henne alldeles för mycket och ville bara ha hälften. Kanske var hon en sann idealist med tre yrken.

Min vän Vova ville emellertid tjäna snabba kontanter utan att förtä sig alltför mycket. Han hade etablerat sig som egenföretagare i businessbranschen. I början växlade han pengar på gatan samt kompletterade detta med att sälja attraktiva varor till turister som hade västvaluta. Efterhand, när jag kom med många resenärer, blev Vova deras huvudleverantör. De kunde beställa vad de ville ha, och han tjänade bra. Och köparna kunde vara säkra på att de inte blev lurade med färgat risgryn i stället för kaviar. Det han inte redan hade i bakluckan på sin bil levererades senare. Vodka, champagne, armenisk cognac, georgiskt vin, likörer, arméklockor, militära kläder, dockor, samovarer, mormyskor, dragspel, gummibåtar, kaffeserviser. Listan var oändlig.

Så småningom började han möta min buss i Viborg och eskortera oss med sin bil. Någonstans efter vägen, på en parkeringsplats, brukade vi stanna och titta på hans varulager. Men det brukade inte dröja länge förrän andra konkurrenter kom i sina bilar med liknande sortiment. I detta märkliga land kom mobila spritbutiker till sina kunder, vilket många uppskattade. Men för att inte riskera att bli lurad var det bäst att handla med Vova.

Vid ett tillfälle, när vi var omringade av försäljare, kom en bil med två muskulösa biffar. Med batonger började de slå flera personer blodiga och ur en bil slet de radion. Det blev kaos och en

äldre kvinna i min buss försökte protestera mot brutaliteten, men jag fick henne snabbt därifrån innan en olycka hänt. Stämningen var väldigt hotfull och vi skyndade vidare. Om det var poliser eller maffiosos som misshandlade fick jag aldrig klarhet i.

Ibland hade Vova egen chaufför, som tog hand om hans bil medan han åkte med oss i bussen.

Det var egentligen inga problem, men en gång blev det verkligen spännande.

Vi hade vid alla kontroller mellan gränsen och Viborg hävdat att vi var 42 personer i bussen. I Viborg väntade Vova som vanligt och skulle åka med oss. Vi var därför 43 personer.

När vi åkt ett tag blev vi stoppade i en oväntad poliskontroll. En polis med k-pist kom in och frågade hur många vi var. Jag kunde ju inte säga annat än "sorak dva".

Vova satt på sin plats och försökte se svensk ut.

Polisen räknade igenom hela bussen och kom tillbaka med bekymrad min och frågade en gång till hur många vi var. Jag kunde inte säga att vi var en mer, och därtill en ryss, och jag framhärjade med mitt "sorak dva". Han räknade en gång till och såg grubblande ut. Jag sa "kom så räknar vi tillsammans" och vi gick en tredje gång. Han var fortfarande inte övertygad men jag tog några kulspetspennor, klistermärken och tuggummin som låg framme vid min plats och stoppade i hans ficka. Glad över att slippa räkna en gång till gled han ut i mörkret.

Senare fick vi reda på att poliserna jagat en värnpliktig från Lettland som dödat en sadistisk, mobbande officer och rymt från sin förläggning. Om han blev fast eller vad som hände sen fick vi inte veta.

Det var viktigt att Vova kunde se så svensk ut som möjligt när vi var tillsammans.

Därför hade jag tagit med mig kläder från Sverige till honom:

byxor, skjortor, tröjor, skor och en Fjällräven-jacka. Snart såg han ut som en riktig skelleftebo. Jag döpte honom dessutom till Sven. Nu kunde vi gå tillsammans in i en Berioska, affärer där ryssar inte hade tillträde. Jag pratade svenska med honom när vi passerade vakten och det var aldrig några problem. Efter ett par år, när han var stadd vid kassa – han gjorde även affärer med bussar från Danmark och Norge – kunde han köpa varor som för en laglydig invånare vore omöjligt. Han hade som regel dollar att handla med.

Sovjetisk demokrati innebar att endast högre tjänstemän hade tillträde till speciella affärer. Där kunde de köpa eller gratis få alla de förhatliga produkter, som det kapitalistiska väst framställde. De levde därför ett gott liv, medan befolkningen i övrigt svalt eller hade det uselt. Därför såg en partiordförande alltid välmående ut. Jag älskade landet och människorna men inte det politiska systemet.

Intill hotell Prabaltiskaja låg en stor berioska, som hade ett stort sortiment av åtråvärda varor från länder i väst. Dit gick Sven och jag när han ville handla och han pekade ut de varor jag skulle köpa. Sedan gav han mig dollar och sin bilnyckel och lämnade mig. Jag köpte hans varor och lade dem i bagageluckan i hans bil. Därefter träffades vi på något café inne i hotellet och han fick sina nycklar. Allt gick smidigt tillväga. Vi hjälptes alltid åt på olika sätt när jag var i Leningrad. Jag hade stor nytta av hans kunskaper och känningar och han hade nytta av mig. På den tiden pratade vi engelska med varandra, men numera kan han svenska också.

Han besökte också Sverige och Skellefteå några gånger. Jag skrev inbjudningar som gjorde att han kunde få visum till Sverige och åka med i min buss. Det var därför han kunde åka i min bil när jag i september 1990 körde till Leningrad för att arbeta på skola 160.